

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésekre visszaküldés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes más óra 8 más.

NAGYVÁRAD, október 11.

A románok és az általános választói jog.

Ismeretes dolog, hogy a román vezérférfiak egy része még a téli választások előtt, szakítva a passzivitással az aktivitás terére léptek, a választások alatt, pedig mindent elkövettek, csak hogy minél több román nemzetiségű képviselőt választásnak és vigyenek be a magyar parlamentbe.

Helyes. Néma gyermeknek a szavát az anya sem érti. Nyíltan fellépni, őszintén rámutatni a sebekre, bajokra férfiuhoz illő cselekedet. De miként multkori cikkemben megírtam én a román nép boldogulását, csak úgy vélem elérni, ha mi románok őszinte, igaz szeretettel, bizalommal fordulunk a magyarokhoz és kölcsönösen vállaltva, megvetve minden intrikát, szem előtt tartva Vörösmartynak szívet-lelket megrendítő szavait: Hazádnak rendületlenül légy hive, oh magyar, megemlékezzvén a románok nagy költőjének, Vakareszknak szavairól:

Ifju véreim, Vacarescuk,
 Szívetek kettő hassa át,
 Szeressétek az ősi nyelvet,
 És szeressétek a hazát!*)

utolsó lehetünk harcizolunk és kiviv-
 juk szeretett hazánknak, Magyarország-

*) Urmasilor mei vacaresci,
 Las vouă mostenire:
 Crescerea limbii rumâ nesci
 Si a patriei iubire.

nak függelenségét! Nem férfi, gyáva poltron az, ki hazája ellen agitál, aki sanculottokkal Istenét, hazáját megvető szociálistákkal hazája ellen szövetkezik. Szent kötelessége ma mindenkinek, miszerint félretéve minden melléktekintetet, hazájáért, mely veszélyben forog, a végkimerülésig küzdjön, mert: Salus rei — publicae suprema lex esto.

Ne engedjük tehát magunkat félrevezettetni egyes önérdékeket hajhászó szájhősök által; és különösen mi, papok, kik legközelebbi érintkezésben állunk a néppel, világosítsuk fel őket. Általános választói jog. Nesze neked román, éles beretva, melyyel első sorban magadat gyilkold meg. Megáll az eszem és nem tudom, hogy borzasztó tájékozatlanságot, avagy rosszakaratot tételezzek-e fel, azon román urakról, kik talán csak azért, hogy mandátumhoz jussanak, tehát önérdékből — saját nemzetüket is képesek feláldozni és kezébe adni a gyilkoló szerszámot Hiszen, ha valaki, úgy én, ki már állásomnál fogva is a nép embere vagyok, óhajtanám legjobban a román nép boldogulását, úgy szellemi, mint anyagi téren. De, ha már más nemzetek, de sőt a magyarságnak nagyobb része is műveletlen, nem érett meg arra, miszerint az általános választói jogot megkaphassa, akkor mennyivel inkább nem érett meg az általános választói jogra a román népnek nagyobb része.

És különösen nem érett arra a belé-

nyesi, csékei és élesdi vidéken. Egészen máshogy állanak műveltség tekintetében a szatmár- és szilágymegyei románok, ott talán lehetne szó erről, de nem, határozottan nem a fennebb említett román vidékeken. Édes Istenem, hát nem okultak önök az élesdi vértüföndön? Egy második Bertalan-éj, egy második szicíliai vecsernye fejezte volna be ezt az emlékeztető napot, ha nem tétetnek meg előre az óvintézkedések. Tudják-e önök, mi történe, ha behoznák az általános választói jogot, és a románok is megkapnák azt: Soha ez életben egyetlenegy román nemzetiségű képviselőt nem vinnének be a parlamentbe, hanem igen szociálista képviselőket.

Ne ringassuk tehát magunkat hiu ábrándokkal, úgy vegyük és nézzük a dolgokat, amint vannak, nem pedig, ahogy kellene lenniük. Volt alkalmam látni és szomorú meggyőződést szerezni magamnak a téli választások alkalmával, éppen az élesdi kerületben, hogy a nép menyire nem hajlik papjainak a szavára. Szomorú dolog, de való. Oktassuk, tanítsuk, neveljük a román népet és akkor, de akkor is, csak a koalíció programja szerint beszéljünk az általános választói jogról. Igaz, hogy ez sok időbe fog kerülni, de végre mégis csak sikerülni fog.

Egyszer, már nem emlékszem, hol és mikor, Széll Kálmán egy beszédet mondott és Bartha Miklós azt kérdezte tőle: Ugyan kegyelmes Uram, nem restelted

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Lappföldön keresztül.

Írta: Báthori Ferencz.

— Második közlemény. —

Junius hó 15-ik reggelén, miután a Tanán tett fásztó utat Utsjokiban kissé kipihentem, az előre megállapított programom szerint az Enare tó felé vettem utamat. E 4 napig tartó s roppant fásztó ut — melyen előttem még, tudomásom szerint nyelvkuató nem járt, s a hól a távolságot még most is nem mértföldek, hanem »baenagullam« vagyis »kutyaugatások« jelzik — megpróbálja a legedzettebb utazókat is. E rövid közlemény keretében lehetetlen e 4 napi ut viszontagságát hiven elmondani, de azért addig is, míg élményeimet részletesen, könyv-alakban is kidolgozhatom, egész vázlatosan ezen utamból is elmondok egy néhány epizódot.

A nevezett nap reggelén egy, lángoshoz hasonló »lapp kenyer«-et (gakko) s néhány darab halat paktáskámba téve, fejemre huztam egy egész nyakig érő »szunyog« védő háló«-t

s miután az irányt egy öreg lapp ember megmutatta, nekivágtam gyalogszerrel e 4 napi utnak.

Itt mindjárt megfogom azt is említeni, hogy Lappföldön nyáron, nem utazik még maga a lapp sem, mivelhogy ilyenkor különösen Utsjokitól az Enare-tóig az utazás csaknem lehetetlen dolog. Nemcsak, hogy járt utat nem talál az ember, hanem még az apró tavak és folyók is folyton utját állják.

Mikor Utsjokitól 6 kilométerre az Utsjoki nevű folyócskához értem, nagynehezen találtam mégis egy lappot, aki aztán sok kérésnek végre engedve, elvitt sajkáján egy jó darabig. De mivel sok helyen oly csekély volt a víz, hogy a sajka néha a folyó fenekét is horzsolta, magamnak is hozzá kellett fognom a hajtáshoz. Mikor pedig a sajka a folyón, a sekély víz miatt tovább nem mehetett, kikellett szállanom a folyó partjára. Alig »kanalazta« ki a lapp a vizet sajkájából, tüstént visszafordult lélekvesztőjével.

Egyedül maradván, leültem egy ideig a Utsjoki partjára s nézegettem mint tűnik el lassanként a sajka. Mikor aztán a sajkát már nem

látták szemem, széttekintettem egy kissé e lakatlan helyen, de erdős hegyeknél egyebet nem láttam. Ekkor leterítettem a földre térképemet és egy kissé tanulmányozgattam; aztán elővéve Tromsöben szerzett kis iránytűmet, ismét tovább kezdtem folytatni utamat. Utalan utakon, a legtöbb helyt még nyomot se látva, haladtam előre az apró nyirfák közt. Egyetlen kísérőm egy idegen hang, idegen színű kis madárka volt. És én, aki eddig oly kevéssé figyeltem a madarak hangjára, jól eső érzéssel hallgattam most e szokatlan madárhangokat is. Akár lent a völgyben, akár pedig a sziklák tetején kerestem emberi nyomokat, mindenütt hallottam rikácsoló hangját.

Mikor az erdőt már jó messze elhagytam, egy kékes vizű tó állotta utamat. Mivelhogy a tó tulsó partján egy kis faház is állott, tehát botomból és zsebkendőmből zászlót rögtönöztem s avval integettem át a tulsó partra. De hasztalan integettem órákon keresztül, csak nem láttam sajkát közeledni felém. Végre azon hitben, hogy a ház lakatlan, megkerültem a tavat egészen. Mikor mocsárokon s hegyeken keresztül elértem a tó tulsó partjára, egyenesen a

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlés-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is keszkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon 151. sz.

szíves tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legujabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességek megérkeztek.

azt a beszédet tartani. Mire Széll Kálmán azt felelte: De hogy is nem barátom. Nos? Kérdezte tovább Bartha Miklós! Mire Széll Kálmán a következő nevezetes kijelentést tette: Hja, barátom, 30 évnek a mulasztásait 3 év alatt nem reperálhattam. Tudjuk, mire célzott Széll Kálmán. Nos hát az itteni románságnál nem 30 évnek, hanem századoknak a mulasztásait kell javítani, ami természetes egy-két év alatt nem lehetséges.

Öntudatos, lelkiismeretes, ideálisan gondolkozó papokat és néptanítókat az itteni románoknak. Érintkezni a néppel. Minden ügyében-hajában kisegíteni és tanácsot szolgálni neki. Keresztény fogasztási szövetkezeteket létesíteni minden községben. Olvasóköroket, keresztény szociálista egyleteket.

Halálugrás volna most az általános választói jog a román népnek, már pedig in natura non dator saltus. (Kl.)

Európa új csoportosítása.

Aki a világpolitika iránt érdeklődik, annak most módja van abban, hogy a világpolitika műhelyébe egy-egy pillantást vessen. Európa új csoportosításáról van szó és ez az új csoportosítás egészen a világ szeme előtt történik, mert az államférfiak nincsenek abban a helyzetben, hogy a nyilvánosság elől elrejtsek terveiket. Az utolsó esztendőket Európa új csoportosítását szükségessé tették. Ennek a folyamatnak legnevezetesebb és legfontosabb elemei Angolország és Németország. Mindegyik kereskevésbé erős államokat, hogy maga köré csoportosítsa és ezzel politikai egyensúlyt tartson fenn az áldott, de természetesen fegyveres és így a népeket átokkal sújtó béke érdekében. Angolország azt tette föl, hogy Németország egész politikája arra irányul, hogy a hatalmak mostani birtokviszonyát megzavarja. Miután azonban a világ most már nem védetlen, Né-

metország ezt a tervét csak valamely háborus akcióval valósíthatná meg.

Ez az oka annak, hogy Németország most új, hatalmas hadiflotta építésére készül. Persze, a német államférfiak azt állítják, hogy az egész akció csak a béke fenntartására való. Angolország erre azt válaszolja, hogy ez mind nagyon szép és nincs oka Németország jóhiszeműségében kételkedni, de az ut a háborúhoz rendszeren jó szándékkal van kiköveve. Nem a szó a lényeges ebben a kérdésben, hanem a tett. Tetteiben pedig Németország határozottan háborus hajlamokat tanusít.

Mert amikor új hadiflottát épít, ezzel egy szersmind háborus helyzetet teremt. Új hadihajóraj nem védelmi, hanem támadási eszköz. A tengeri politika első alapelve ez: »Hadi flotta nem tud megvédeni semmit; ellenben mindig az volt a feladata, hogy támadjon.« Hozzá kell tenni, hogy a német partok önmagukat védik. Ilyenformán két kétségbevonhatlan faktummal állunk szemben:

1. Németország gyarmati birodalomká akar átalakulni.

2. Németország nagy hadiflottát épít. A mostani helyzet szerint Németország csak úgy juthat jó gyarmatokhoz, ha azokat Angolországtól vagy Franciaországtól elhódítja. Németország békepolitikáját tehát Angolországnak vagy Franciaországnak kell megfizetnie, ha ugyan meg akarja fizetni. amiből ez idő szerint semmi hajlandósága sincs. Angolországban száz ember közül kilenczven megvan győződve arról, hogy Németország nagy hódító hadjáratra készül. Németország viszont megvan győződve arról, hogy Angolország tulsulya veszedelemmel fenyegeti az európai egyensúlyt. Németország geográfiai helyzete olyan, hogy Anglia könnyen urrá lehet föltte.

Mindig függővé van téve a német befolyástól Kis-Azsiában és a keletázsiai vizeken. Németország és Angolország között a viszony tehát ez: vagy őszinte barátság uralkodik minden téren és minden tekintetben a két

állam között, vagy egyiknek meg kell semmisülnie. De Németországnak nem kell olyan barátság, mint a milyent 1898-ban a diplomaták megállapítottak. Angolország és Németország mattot adhat, ha Franciaország az entente cordiale-hoz hű marad. Németország Angliának árthat, ha sikerülne neki egy új hármasszövetséget létrehozni és pedig egy német-francia-orosz szövetséget. A háború veszedelme fenyeget s az új európai csoportosítás nem vezethet másra, mint egy nagy európai háborúra.

A politikai válság.

Általános meglepetést keltett a magyar képviselőház tegnapi határozata. Arra számítottak, hogy a képviselők valami meggondolatlan ságra ragadtatják magukat, a miből a jogeljárás elmélet új életre támadhat. Ezért nem jelent meg a kormány; ne legyen, a ki ellen a harag kitörhessen ott helyben. Ezért küldték a királyi kéziratot is egy közönséges alkalmazottal, hadd háborodjanak fel a kurucok.

Nem tették. A törvénytelenéssel szemben megmaradtak a legszigorubb törvénytisztelet ösvényén. Ezért nagy Bécsben a meglepetés — és a bosszúság.

A bécsi lapok — mint tudósítónk telefonon jelenti — kivétel nélkül vezércikkben foglalkoznak a képviselőház tegnapi ülésével s valamennyiből önkénytelenül is kiérzik a meglepetés és az elismerés az ülés méltóságos és higgadt lefolyása fölött. A császárvárosban nem így voltak informálva arról, ami be fog következni Arról azonban nincsen kétség a bécsi sajtóban, hogy akármilyen imponáló minden viselkedés is, a többség, ha akár tömjéntüsfelhőket lenget is, azzal sem változtat egyelőre a helyzeten. Szomorú és keserves csalódásokon kell még átkerülnie az országnak is, a Burgnak is, hogy rájussunk az alkotmányos megoldás útjára. Most minden körülmények közt be akarja venni az udvar Fejérváry piluláit.

A táborszernagy utazásáról még mindig

ház felé vettem az utamat. Amint benyitottam az alacsony házba, azonnal egy vászonsátor ötölt a szemembe, amely a ház kellős közepéből emelkedett egész a padlásig. Nehány ivóedény s egy pár kisebb butordarab féle, melyek rendetlenül heverték a deszkafalak mellett, azt a gyanút keltették fel bennem, hogy mégse lehet e ház végkép elhagyott. Azért hát leültem egy láda-félére, gondolva, hogy hátha jön mégis valaki. Türelmemet veszve, már épen indultam a házból kifelé, mikor a ház közepén levő kerek sátorból — nyilván lépéseim hallatára — egyszerre ketten is kidugták fejüket. A lappok ugyanis, akik nyáron rendszerint a nappalt használják fel az alvásra, a ház közepén egy egészen befedett vászonsátort szoktak felállítani a szunyogok ellen s így aztán egészen nyugodtan alhatnak. Mikor hallották, hogy messze földről jöttem, mindnyájan kibujtak a tágas sátorból s különféle kérdésekkel kezdtek ostromolni. Így, mikor megtudták, hogy Magyarországból érkeztem hozzájuk, mindjárt azt kérdezte egy öreg lapp, hogy Magyarországon is laknak-e lappok? Nekik tudniillik, érthetetlen dolognak látszott az, hogy az ő nyelvüket könyvből is ellehet sajátítani. Az öreg lapp legidősebb fia pedig, aki hihetőleg már tanult valamit, sehogy sem akarta elhinni, hogy Magyarországból jöttem hozzájuk, mert ő, — miként mondá — világéletében mindig úgy hallotta, hogy a fekete emberek Afrikában laknak. És ha délről vitt ábrázatomhoz azt is hozzá vesztük hogy három nap óta már nem is mosdottam, nem csodálkozom, hogy »feketé«-nek nézett.

Bár vezetőt itt se tudtam kapni mivelhogy az utat maguk sem ismerték, de mégis elláttak némi jó tanácsal. Azonkívül elindulásomkor lelkekre kötötték, hogy ne térjek soha se jobbra se balra, meg aztán hogyha majd utólér az eső, szaladjak valami nagy sziklaüregbe. Ez utóbbit ugyan ugysis tudtam volna, de mivelhogy felhőt nem láttam az égen, megkérdeztem tőlük: miből sejtik, hogy eső fog lenni? »Az északi szélből« válaszolt az egyik, s aztán hozzátette e magyarázatot: »Valamint a veszekedő« asszony rendszeren sírassal, ugy az északi szél esővel végezi. Most pedig északról fujdogál a szellő. Mivel hogy e mondást később is hallottam, úgy látszik, hogy közmondássá vált már a lappok közt.

Hegyről le s hegyre fel, de mindig csak egy irányban haladtam előre. Éjfél már rég elmúlt s habár a nap kissé halványabban sütött is az égen, de azért nem volt különbség a nappal és éj közt. Lassan s gondolataimban elmerülve lépdeltem előre s csak itt-ott zavart meg gondolataimban egy-egy iramszarvas, amely egyenesen felém vette útját. Mikor aztán már közel volt hozzám, megállt és hirtelen elfutott előlem. Az iramszarvasok rendes szokása ez. Először ugyan egy kissé meghökkenem, de később szinte örültem rajta, hogyha e lakatlan, elhagyott vidéken, egy-egy iramszarvas az utamba került.

Reggel felé, meglepetésemre az egyik törpe-fenyőfa közelében, egy 8 évesnek látszó kis lánykát vettem észre, miből aztán azt következtettem, hogy itt a közelben emberek lakhatnak. Mihelyt megpillantott a szegény kis le-

ány, — aki az erdőben faleveleket gereblyéltett, aztán meg »luömé«-t szedgetett kis kosárkájába — azonnal elkezdett állva pityeregni. A szederhez hasonló »luömé« mondhatni egyetlen gyümölcse Lappföldnek, de ez aztán terem erdők és mezőkön. E nálunk teljesen ismeretlen gyümölcs, mely ha megérik egészen arany-sárga — egyik fontos táplálékuk nyáron a lappoknak. Mikor egyszer halam s kenyerem elfogyott, e gyümölcsből állott az én ebédem is.

Azon sejtelmem, hogy itt a közelben emberek lakhatnak, csakugyan való volt és a kis lányt kalauznak véve, csakhamar el is értem megint egy házhoz. A házban még egy öreg asszony kivételével — mindenki a legmélyebben aludt, még pedig, mivelhogy ágy nem volt a házban, a földön szanaszét aludtak mindnyájan. Mivel az éhséget már tovább nem bírtam arra kértem az öreg lapp asszonyt, hogy adjon nekem valami enivalót. Erre azután a falnál levő állványhoz tipegett, melyen 20–25 öblös faedényben aludtjejet tartott és azokból egyet tüstént elibém tett.

Bár az öblös faedény tartalmát egészen fenékgig kikanalazgattam, mégis ráadásul még egy halat is süttettem hozzá. Mikor aztán halból s aludtjejből álló ebédemet elég jó étvágygyal így elfogyasztottam, megkérdeztem legott az öreg asszonytól, hogyan juthatok el legkönynyebben az Enare-tóhoz. Erre aztán elbeszélte az öreg lapp asszony, hogy utakról erre szó sem lehet sehol, hanem az erdőkben a fák héja itt-ott be van vágdalgatva s ha folyton ezt nézem, elgázodhatom. Aztán biztatóul hozzátette azt is, hogy csak egy lapp családot fogok még

ságos, meleg szoba, mint a hideg farkasordító. Már ez csak tiszta sor. Nyilván így gondolkodnak a hivatalok, irodák, büroók, intézetek, kávéházak, vendéglők, nagyobb üzletek is, amelyeket már napok óta fűtenek.

Szégyen a meleg, de hasznos, gondoltuk magunkban mi is s mint atléle elpuhult, késő unokák, mi tagadás benne, nagyon jó néven vettük, mikor most a hőszvezérről nevezett, érdemes, hűséges, szorgalmas, figyelmes jobbágyunk *Árpád*, redakciónk famulusa, írósztalunk közrendészeti generalisszimusa alaposan bedörrentett a nyájasan felénk mosolygó cserép-kályhákba.

Nagy szó is a meleg szoba, semmivel sem kisebb télviz idején, mint a biztos falat, a mindennapi kenyér. Mialatt most városszerte vigan duruzolnak a tüzek a kandallókban, mint nízegző cziczák a bubos kemence mellett s míg lágyan muzsikálnak, mint öreg gordonkák az ábrándos mesékben, vagy mint az esti szél Milford öböl felé, bizonyára képek suhannak el itt ott az érzékenyebb lelkek előtt s fantáziájuk nagy tehér lapját telefirkálják, telerajzolják, hol rokonszenves, csinos, hol meg kellemetlen, vagy elszomorító, sőt visszataszító vázlatokkal, pillanatfölvételekkel.

Egyfelől a közelgő tél a maga pompájával, zajával, gazdágásával, jólétével, multságával, lüktető életével, számtalan örömeivel.

A színház, a teaestély, a zsur, a bál, a multság, a hó, a jég, a szán, a korcsolyapálya, a szép karácsony, a vidám farsang, itt-ott nagynehezen egy-egy eljegyzés, elvéve házasságok fényes toálettek. Falusi disznótorok, fonók, barátságos összejövetelek, vig hejehuják, kedélyes vendégeskedések. Jómód, kényelem, szórakozás, gondtalanság hónapokon keresztül, mignem elmúlik a tél, anélkül, hogy komolyan kellemetlenkedett volna s megtűjja harsonáit és zöldbe borul a tavasz. Szép így az élet.

Van a képnek másik oldala is. Sívár, ijesztő, rideg, sokszor fagyasztó, mint a tél metsző, dermesztő hidege. Szükség, nyomorúság, Nincs kenyér, nincs ruha, nincs pénz, nincs fa, nincs orvosság a betegágyon. Oda-künn tombol az orkán, hull a hó, éhesen csa-

sokáig. Az erdők- s hegyekhez trainirozott lappal nincs aki kiállja ez utban a versenyt és így nemsokára azon vettem észre, hogy az erdő sűrű bozóttai között messze elmaradtam lapp utitársamtól. Hasztalanul igazgattam folyton iránytűmet, hogy a legegyszerűbb irányban menjek, hiába adtam jelt négyszer-ötször revolveremmel is, nem találtam többé lapp utitársamra. Most már nem is néztem, van-e valami jel, hanem folyton egyenes irányban haladtam előre és így bizony sokszor térdig érő mocsárokon kellett átgázolnom, egyszer-ányszor pedig oly komplikált helyzetbe jutottam, hogy rövid időre a lélekzet is elállott bennem. De talán épen ez eltévesztett iránynak köszöntem, hogy még az nap éjjel egy lapp családhoz vezetett sorsom. Itt aztán reggelig nyugodtan aludtam, mert megtudtam mindjárt megérkezésemkor, hogy innen már 4—5 óra alatt elérem Enarét.

Jókor reggel aztán utnak indultam Enare felé és már délfelé egy kopár dombtetőről megpillantottam Enare fatemplomát. Kimondhatlan öröm szállotta meg e perczen lelkemet s eifelejttem egyszerre 4 napi ut minden fáradozást, pedig e 4 nappól két, nappalhoz teljesen hasonló éjszakát, a szabad ég alatt kellett eltöltenem.

tangol a dúvad, uttalan botorkál vándor; vagy csillagot szór a csöndes, havas éj és iromba zuzmarát fagyaszt az ablakra.

Ezek az éjszakák jár s szedi áldozatait a bűn és a halál. Talán czifra selyemben hivalkodik a nagyvárosok divatos utcáin, talán odukban fetreng, talán öl, rabol, gyujtogat, orgazdászkodik, csábit, vagy talán ott jár az országutak mentén, ahol aztán másnap virradóra: *rongy-e vagy mi látszik a falu árkában*, — megtalálják a vándorló legényt, aki italt szedett magába a korcsmában, hogy melegítse. Kinos a szegénység, a nyomorúság tele. A bűné undorító . . .

No, hanem hátrább a képekkel egyelőre. Állj meg fantázia, megállj. Ma még csak október első felében vagyunk. Igaz ugyan, hogy a személyszállító hajók most már *Bécs és Budapest között* sem járnak, igaz ugyan továbbá, folytathatjuk hombárkodva, hogy a hőmérséklet minimuma mostanában már két, sőt egy fok Celsiusot is mutatott a felvidéken itt-ott, sőt legutóbb Debreczenben is, de még az is igaz, hogy ökörnnyalat, ördögsekeret még alig látunk, ám a kávéházak tükörablakán máris bajosan látni keresztül, mégis bizunk a verőfényes, derős napok elérkezésében, amelyek alatt a kályhát még jó ideig nélkülözhetjük.

— *Az ördögbe is!* Mondjuk a rossz regényfordítások stílusában, hiszen szüret ideje volna most, vagy mi a szösz. Így hát, még ráérünk dideregni. Ki is győzné ezt a korai hideget fával? Hiszen a nóta is azt mondja, hogy nem lehet az ember — *fából*. Ki is akar még sok nyájas és nyáj hijával levő olvasónk rugni a *hámtábol*, ezt egész bizonyossággal merjük állítani. Addig is azonban lapuljunk meg szépen a kályha mellett a szakadó esőben, kellemetlen hideg esteiken s szürcsöljük vigan a párolgó teát barátságos, meleg szobában.

Lulu.

* **Személyi hírek.** Özv. *Gerliczy Félix* né bárnó Karlsbadi kurájáról hazaérkezett. — *Gerliczy Ferencz* báró nejével *Fejérváry Gizella* bárónővel városunkban tartózkodik.

* **A mai közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósága ma, csütörtökön délután tartja meg október havi közgyűlését. A tegnap egész terjedelmében közölt tárgysorozat harminczegy pontjával bizonyára végeznek ma a városatyák. A városatyáknak ugy a szabadelvű, mint a függetlenségi párthoz tartozó része tegnap értekezletet tartott és megállapodott a tárgysorozat egyes pontjait illetőleg.

* **Eitel Frigyes eljegyzése.** *Eitel Frigyes* herczeg jegyet váltott *Sarolta* oldenburgi herczegnővel. A porosz herczeg 22 éves és menyasszonya 4 évvel idősebb nálánál. A herczegnő Frigyes Agost oldenburgi nagyherczegnek és Erzsébet porosz nagyherczegnőnek leánya. A herczegnő 1895-ben halt meg.

* **Az Apolló tatarozása.** A Fő-utcán czifra, nagy paloták mellett még ott dísztelenkedik a város öreg épülete az Apolló. E felett is megkondult már a lélekharang, az eladása iránt már megtétettek a szükséges lépések. De míg ez végére jár s az első csákányütés éri az öreg városi tulajdoni addig sem lehet ebben az állapotban hagyni, szükségessé vált kissé legalább külsőleg tatarozni, mert életveszélyes volt egyes helyeken a járó-kelők nézve. A mérnöki hivatal a legszükségesebb javításokat eszközölte mintegy hatszáz korona erejéig. — Ezt tegnap jelentette a tanácsnak a mérnöki hivatal, kérve utólagos jóváhagyását az Apollón végeztetett tatarozási munkálatoknak.

* **Állami kedvezmény átruházása.**

A kereskedelemügyi miniszter a »Hazai aszfalt- ipar-részvénytársaság» budapesti bejegyzett cég tatarosi, mezőtelegi és budapesti gyártelepei részére annak idején engedélyezett állami kedvezményeket most a nevezett cég jogutódjára a »Magyar-aszfalt részvénytársaság» budapesti bejegyzett cégre átruházta.

* **Locsolódi az utcán.** Félév mulva következik a husvét, s így kissé korai volna azt most megünnepelni. Grósz nevű sütő- iparos ezt nem veszi tekintetbe ő nálla nincs naptár, ő akkor rendez locsolódit amikor akar. Hogy ezt bebizonyítsa, tegnap egy asszonyt kergetett a Lovas utcán végig, és amikor elérte nyakon öntötte. Az asszony, hűvös lévén meglehetősen kellemetlenül érezte magát, Grósz ur pedig a locsolódi néző tömeg közt szépen visszaballagott az oduba, a sütődébe,

* **Mayor Miklós balesete.** Mélységes részvétellel értesült tegnap a város arról a szerencsétlenségről, mely *Mayor Miklós* alezredest, a honvédhadapródiskoia közszeretben és köztisztelőben álló parancsnokát érte. Családja körében volt, kedélyesen beszélgetett, mikor délután öt órakor hirtelen rosszul lett, megtántorodott és szó nélkül összeesett. Megrémült családja azonnal előhivatta dr Fenyő Áron ezredorvost, a ki az alezredest az első segélyben részesítette. Azonnal ágyba fektették s az orvos agyszélhűdést konstataált. Később Bodó ezredorvos is a beteghez sietett s félóra mulva Mayor állapota jobbra fordult: föleszmélt, megismerte a körülötte levőket, bár beszélőképességét nem nyerte vissza. Aztán álomba merült. Orvosai biznak benne, hogy a gyógyulás gyorsan fog haladni. A hír a városban hamarosan elterjedt s mindenütt, kivétel nélkül a legőszintébb részvétet keltette. A hadapródiskolához számos kérdezősködés érkezett az este folyamán a népszerű, kitűnő parancsnok hogyléte iránt s hogy állapota jobbra fordult, mindenütt megnyugvást keltett.

* **Az értarcsai iskola.** Egyik helyi lapban hosszabb megrovási kalandot olvasunk az értarcsai római katolikus iskoláról. A közlemény a hirrovatban szellőzteti az iskola mizériáit, amelyekről nevezett organum szerint az érmihályfalvi főszolgabíró hivatalos jelentést tett az alispánnak. A jelentésből kitűnik, mondja nagy bölcsen a hír, hogy a tanítást az értarcsai római katolikus iskolában be kellett szüntetni miután nádfődeles házikóban, másfél méter szélességű és hosszáságú — tanteremben, mintegy *hatvan* tanulótszfoltak egymás hátra s így a szűk kis tömlőcz a járványos betegségek bacillusainak legjobb melegágya lett. — A roncsoló toroklob és a vörheny föltűnő mértékben grasszált az iskolágyermek közt. Minderről, folytatja az idézett lap, a főszolgabíró személyesen győződött meg, amire aztán azonnal beszüntettette a tanítást. Csaknem szóról-szóra ilyen szövegezéssel s érthetően meleg színezéssel olvassuk mindezeket a megjelölt türelmes hasábokon. Hm. *Schöne Gegend*, felkelhetők a nagyképu kritikára, amely azonban főbenjáró folytonossági hiányban leledzik. Abban tudniillik, hogy *Értarcsán egyáltalán nincs római katolikus népiskola*. Nem is volt és hozzá tehetők, hogy emberi számítás szerint egyelőre nem is lesz. Értarcsán a legujabb egyházmegyei sematizmus szerint *mindössze harminczhét római katolikus lélek* él, akik az éradonyi plebániába tartoznak, mint filiálisták. Így hát még az összes római katolikusok száma sin- sen hatvan, annál kevésbbé lehetne a faluban hat-

van róm. kath. iskolás gyermeket találni. *Hatol* talán könnyebben. Ezek számára azonban, ha csak laptársunk nem emeltet nekik, még eddig semmiféle római katolikus iskola nincsen. Sem nádfődeles, sem cserépszindelyes, sem másik. Semmilyen. Ha tehát a szolgabírói hivatal csakugyan bezárított valamilyen iskolát a faluban, amit éppen nem tartunk kizártnak, az semmiesetre sem lehetett római katolikus. És ha jelentést tett róla, legfőleg tollhibából csuszhatott bele a római katolikus népiskola. Ehhez azonban már nem szólhatunk, miután nem láttuk a jelentést s itt pusztán csak a közlemény állítására hivatkozunk. De láttuk a hirt, az pedig mostani formájában nem felel meg a létező állapotoknak és egyszerűen abszurd. De scholis, quae non sunt, nec mentio fiat. Ennyit a római katolikus népoktatás, valamint az igazság és alaposág érdekében.

* **Fénykép-fölvételek a lappokról.** Báthory Ferencz tanár, a kiről városunk közönsége már tudja, hogy két esztendőben egymásután járt a Lappok földjén s a lapp nyelv megtanulására és a kérdés tanulmányozására több mint 10 évet szentelt, a lapunkban most közölt »Lapp földön keresztül» című leírásához való fényképek és illusztrációk az ifj. Kohn Sámuel üzletének kirakatában vannak közszemlére kitéve. Ajánljuk olvasóink figyelmébe a szép és tanulságos cikket és illusztrációkat.

* **A técsői pap temetése.** A szomorú emlékü gyászmezőn meghalt *Enyedi* Alajos técsői lelkész tegnap kísérték el utolsó útjára óriási részvét mellett Aradon. Az elhunyt derék ember hült tetemeit az öreg negyvennyolczas honvédek sorfala között szállították ki a pályaudvarra, honnan a legelső vonattal saját kívánságához képest Técsőre vitték. Koporsója felett *Kovács* Vincze aradi tanár tartott megható gyászbeszédet, a szertartást pedig *Csák* Czirjék dr. minorita rendfőnök és *Takács* Viola és *Házközi* Bonifác rendtagok végezték.

* **Kitüntetett honvédőrmester.** Tegnap számunkban megírtuk, hogy a király a nagyváradi 4. honvéd-gyalogezred derék, hosszú idő óta szolgáló törzsőrmesterének, *Bohár* Károlynak a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta. Az érdemkeresztet, mint a kötelességű szolgálat jutalmát tegnap ünnepélyesen tűzte fel a kitüntetett derék öreg katona mellé *Lukács* alezredes a tisztikar s legénység jelenlétében a laktanya udvarán, szép beszédet intézve az őrmesterhez.

* **Öngyilkosság.** Tegnap délután háromnegyed 6 órakor három lövésre lett figyelmes a hadapród iskola épülete előtt állomásozó 7-es számú rendőr. Egy munkás kinézésű ember a hadapródiskola főkajájától jobbra, mintegy 10—15 lépésnyi távolságra három golyót lőtt be a szájába egy 7 csm. nagyságu revolverből. A lövésre odasiető rendőr már haldokolva találta s rögtön telefonált a mentőkért, a kik megjelenve a kórházba szállították a szerencsétlent, kinek sem nevét sem tettének okát sem sikerült kitudni.

* **Járdát az öreg takaréktól a Sasig.** *Moskovits* Farkas cipőgyáros virilis jogon Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagja tegnap írásban indítványt nyújtott be a tanácshoz, hogy a Teleky-utca jobb oldalán a Nagyvárad Takarékpénztártól a Fekete Sas szállodáig aszfalt gyalogjárót készíttessen a város. Így a Kossuth-utca az új járdával összekötődne. *Moskovits* indítványát azzal okolja meg, hogy a létező járdát, mely a templom oldalán húzódik, három helyen fogja a villamos vasut átszelni s így csupán ezen az egy járdán bajos a gyalogközlekedés. *Moskovits* azért is szükségesnek tartja az említett járdát elkészí-

tését, mivel azon az utvonalon sok iskolás gyermek közlekedik s ezeknek föltétlen szükségük van egy járdára, melyen minden veszély nélkül közlekedjenek.

* **Az osztálysorsjáték** tegnapi huzásán a következő számokat húzták ki — nyere-ménynyel:

15.000 koronát nyert: 29961.
10.000 koronát nyert: 21951
5000 koronát nyertek: 14588 54298 106009.

2000 koronát nyertek: 5885 9472 12373 14620 20183 25701 26165 34670 36749 46757 46964 56325 61096 61155 63263 71538 73214 74445 78578 89922 90160 93233.

1000 koronát nyertek: 4310 5571 11131 14210 16609 18173 20185 22513 24384 28870 30300 30609 34334 35086 36717 10317 40470 47129 48574 50801 56458 68419 58984 61449 63528 67910 68219 69853 75171 79467 86949 82278 82403 83703 85218 86958 88932 91792 93463 95924 96226 96642 98516 99373 100153 105039.

A többi kihuzott számok 500 és 200 koronát nyertek.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások, szeplő, sömör és napégetés ellen ára 1 kor. *Dóra-szappan* 70 fillér, készíti „Kigyó”-gyógyszertár Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

x **Csak október 15-ig** marad nyitva *Rákos-féle könyvnyomda és papirkereskedés* Kossuth- (Sas) utca, Bihar megyei takarékpénztárral szembe. — Azon helyiségben a papirüzlet és nyomda teljesen megszűnik. — *Rákos üzletét* áthelyezte a volt Schönfeld-féle helyiségbe Kossuth (Sas)-utca, a kávéházzal szembe; a Schönfeld csödtömeget megvásárolta s mindent legolcsóbb árban árusít. *Könyvnyomdáját* tetemesen megnagyobbította.

x **Ruhabeszerezésre** ajánljuk az uri közönség szíves figyelmébe **Lebovits és Weisz** angol uri-divat szabó céget *Nagyvárad, Fő-utca* Orsolya-zárda-épület.

x Azt a nagy raktárt minden cikkben, s azt a divatos szép újdonságokat oly határtalan olcsó árban, mint az **Amerikai Aruházban** nem kapjuk sehol sem. Tehát mindenkinek saját érdekébe ajánljuk, hogy szükségletének beszerzése végett oda forduljon. S hálás lesz ajánlatunkért.

IRODALOM.

Hul az eső...

Hul az eső őszi eső
Szomorúan, esendesen
Jaj de messze, jaj de távol
Van töllem a kedvesem.

Az elnyugvó természetre
Jönni fog majd kikelet,
Hej de ez nem gyógyítja meg
Az én árva szívemet.

Vándor felhő fön az égen
Sietve ha tova szállsz.
S a rózsámra, galambomra
A távollam rátalálsz;

Mond meg neki, hogy a lelke
Fájón zokog, kesereg —
A szívem meg, hej a szívem —
Fájdalmában megreped! . . .

Szilágyi Béla.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: A postásfiú.
Péntek: Fatinicza, operett.

Szombat: A Lőcsei fehérasszony történelmi színmű énekekkel.

Vasárnap d. u. Dunanan apó és fia utazása, este Jánosvitéz Gerlaky és Székelyyel.

Postásfiú harmadszor. Ma este kerül színre a Szigligeti színházban a »Postásfiú» című angol tánczos operett harmadszor.

Fatinicza. Holnap, pénteken »A fatinicza» operett megy harmadszor, az ismert szereposztásban, főszereplők: Gerlaky, Bárdos, Hidy, Simon, Komáromy, Anday, Palásthy, Székely, Tihanyi, Bérczi, Sz. Nagy Imre, Nagy S.

Lőcsei fehérasszony. Amint a műsoron is jelezve van, szombaton lesz a Lőcsei fehérasszony című történelmi énekes színmű bemutatásának előadása a Szigligeti színházban. A pompás újdonság már teljesen készen várja a bemutatóját.

EGYESÜLETEK.

Rendkívüli közgyűlés. A Nagyvárad Magántisztviselők Egyesülete október 15-én délután fél 5 órakor saját helyiségében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő: 1. Alapszabályok módosítása. 2. Tisztikar és választmány kiegészítése. 3. Indítványok.

A gyermekbarát egyesület választmányi gyűlése. A gyermekbarát választmányi ülését Sável Kálmán elnöklété mellett tartotta meg. Jelen voltak: Dus Lászlóné, Laszki Arminé, Dr. Perczel Adolfiné, Nadányi Károlyné, Ternyei Antalné, ifj. Schwartz Ábrahám, Batig Ferenczné, Sipos Orbán, Szántó Lajos, Szűcs Izsó, Dr. Adorján Ármán főtitkár, Mikussay József, Dr. Váradi Ödön titkár.

Sável Kálmán mély meghatottsággal emlékezett meg arról a nagy csapásról, mely az egyesületet, elnökének Ritoók Zsigmondnak az elhunytával érte. Határozatba ment, hogy a szegény iskolás gyermekek élelmezéssel való ellátása f. évi november 1-én fogja kezdetét venni.

Igazságszolgáltatás.

Vesztegető kortes. *Békési* Antal bihar-püspökii földműves a januári bihari képviselőválasztás napján, amikor még *Rigó* Ferencz *Tóth* László és a vörös szocialisták jelöltje állottak szemben egymással, a választók közül Vincze Gyulának 30, Török Jánosnak 20, Bónis Sándornak ugyancsak 30 koronát adott, Dáni Lajosnak és Mátéh Lőrincznek pedig 30—30 koronát ígért, hogy *Tóth* Lászlóra, a szabadelvűpárt jelöltjére szavazzanak. Azóta eseményekben gazdag hónapok multak el a bihari kerület fölött. A tegnap megtartott főtárgyaláson a törvényszék *Békési* Antalt az enyhítő körülmények figyelembe vételével 50 korona 10 és 20 korona mellékbüntetésre ítélte.

TÁVIRATOK.

A válság.

A reaktiválás.

Budapest, okt. 11. (Saját tud. táv.) Mint napok óta hirlik, immár csakugyan bizonyos, hogy a régi nóta elülről kezdődik. A darabant-kormány reaktiválása most már *befejezett tény.* Tovább is a káplárállamférfiak jegyében döcög a válság nem ugyan a kibontakozás felé, hanem egyre beljebb a bonyodalomba.

Fejérváry audienciája *délelőtt 11 órakor* lesz. Bizonyos, hogy itt fog megtörténni a formaszerinti reaktiválás. Minden marad a régiben, mindössze annyi változással, hogy *György* Endre helyébe *Feilitzsch* Arthur báró lép a földművelésügyi miniszteri székben, míg a latere *Károlyi* György gróf fog jönni. De hát, ezek már annyira ismerős dolgok mind, hogy szinte úgy csiripelik a fecsegő madarak.

A kinevezés publikálása.

Egyik könyvatos értesülése szerint a kinevezést a hivatalos lap október 14-iki száma fogja hozni. Ugyancsak mostanában fog megjelenni az államtitkárok kinevezése is, akik mind a szabadelvűpártból fognak kikerülni.

Kristóffy és Lányi.

A kabinet két szereplő minisztere, Kristóffy és Lányi ma délután szintén Bécsbe utaztak.

Uj választások.

Egy függetlenségi estilap úgy értesül, hogy Fejérváry az új választásokat, Tisza István gróf mintájára, ugyancsak a jövő évi január közepére, körülbelül 20-ára tervezi. Ezzel szemben beavatott bécsi forrás azt mondja, hogy Fejérváry nem akar téli választásokat, hanem majd csak a jövő év derekán akar választatni.

A kifárasztás politikája.

Jól értesült politikai körökben elterjedt hírek szerint Fejérváry nagyon is tudatában van annak, hogy a közel jövő embere megint csak ő lesz. *A N. Fr. Pr.* azt írja, hogy a mostani audiencia döntő lesz, még pedig olyan irányban, hogy *Fejérváry* nem maradhat tovább *ügyvezető*. Hatáskörének ki kell tágulnia, mert ha ez nem sikerülne, akkor nem volna értelme további vállalkozásának. Jól tudja ezt maga a tábornokszernagy-miniszterelnök is s azért most nemcsak ügyvezetői megbízást óhajt, hanem akcióprogramjának megerősítését is. Az ő programjának sarktétele pedig az *ország kifárasztása*.

A kereskedelmi szerződések

Mint egy bécsi lap értesül, a kormányt végleges reaktiválása után a kereskedelmi szerződések elintézése fogja elsősorban is foglalkoztatni. Miután pedig a mai politikai konstellációk mellett a szerződések parlamentáris kezelése és elintézése lehetetlenné vált, azokkal az államokkal, amelyekkel kötött szerződések már a jövő év folyamán lejárnak, a kormány egy évi provizóriumot fog kötni.

Andrássy elaborátuma.

A *N. Fr. Pr.* elkeseredett kétségbeesett hurokat pöngét *Andrássy* beszédével, alkotmányvédő nyilatkozatával kapcsolatban.

Andrássy beszéde után, írja a lap, minden remény füstbe ment a koalíciós többséggel esetleg köthető békét illetően. Feltűnést keltett, hogy a függetlenségi pártot beszédében annyiszor előtérbe helyezte. A pártot, írja a lap, valósággal a

vezér odaadásával és hűségével szolgálta beszédében *Andrássy*.

A hercegprimás.

Bajos az unalmas válsághirekbe valamelyes életet lehelni. Kapóra jön ilyenkor a szenzáció, akár alapos, akár alaptalan. Fő, hogy legyen, ha csak 24 óráig él is. Ilyen most az, amely a hercegprimás nevével kaczerkodik.

Késő éjjeli telefontudósításunk megemlíti, hogy híresztelik, mintha *Vaszary* Kolos bibornok hercegprimás hódoló föllíratot intézett volna a királyhoz, hogy vessen véget a mai áldatlan helyzetnek. Mély honfui bánattal látja ugyanis, hogy a királyhűség a legújabb kínos fordulatok hatása alatt Magyarországon bomlófélben van. Csak természetes, hogy a föltűnést kereső mende-mondáért felelősséget éppen nem vállalunk.

A dunai hajótöröttek.

Budapest, okt. 11. (Saját tud. táv.) Ugy látszik több az áldozat, min hitték volna. A hivatalos kutatások legalább arra vallanak. Legújabbán *Csery* István szigetmonostori földműves jelentkezett s eladta, hogy az ő felesége is a dereglyén volt, bár nem olvasta nevét. Most fölszólította a szigetmonostori előljáróságot, jelentsék be, kik utaztak a hajón.

Tisza fogorvosai.

Budapest, okt. 11. (Saját tud. táv.) Ismeretes, hogy Tisza által többen lettek fogorvosok mindenféle protekció révén, még királyi kegyelemből is. *Reiff* Ágoston azt híresztelte, hogy *Chyzer* Kornél fia Kálmán jó pénzért kijárja az ilyesmit. *Reiff*ot most rágalmozásért 8 napi fogházra ítélték. Főlebbezett.

A Zeysig-ügy.

Budapest, okt. 11. (Saját tud. táv.) Mint Berlinből jelentik, *Bakonyi* Kálmán dr budapesti vizsgálóbíró tegnap a berlini rendőrséghez azt a megkeresést intézte, hogy a *Zeysig*-brosúra dolgában gyanúsított *Baneth* Sándort tartóztassa le. *Baneth* még néhány nap előtt Berlinben volt s ha még el nem távozott, már le is tartóztatták.

Vasuti szerencsétlenség.

Budapest, okt. 11. (Saját tud. távirata.) *Zsolna* és *Uj-Zolna* között a vegyes vonat beleütközött egy tehervonatnak a gépjébe, mely egy kalauzkocsit tolt maga előtt. Ez a kalauzkocsi pozdorjává törött, öt vonatkísérő közül egy haldoklik, kettő meg súlyos, kettő pedig könnyebb sérülést szenvedett.

Havazások.

Budapest, okt. 11. (Saját tud. távirata.) *Salzburgból* jelentik, hogy tegnap este óta sűrű hó esik. A hó a hegyek között másfél méter magas.

Gmundeni jelentés szerint mult éjjel óta erősen havazik.

Mint *Magdeburgból* jelentik, a *Harsban* október 6-ika óta megszakítás nélkül esik a hó. Mult vasárnap óta a Keleti-tenger egész környékén esik a hó. A hőmérséklet erősen száll alá s mindenünnen erős viharokat jelentenek.

NYILTTÉR.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

Pártoljuk a honi ipart!

Az „Első nagyváradai Czipő- és Csizmagyár”

Moskovits Farkas és Tsa

kicsinybeni eladási üzletében.

(*Kossuth-utca*, régi rendőrségi épület.)

helyi kis iparosok által készített kézmunka czipők kaphatók eredeti gyári szabott árakon, hol mindenféle nagyságban készülnek és nagy választékban raktáron vannak.

Tisztelettel:

Moskovits Farkas és Társa.

Telefon: 417.

Szabott árak.

REGÉNYCSARNOK.

A titkos levél.

Irta: **A. C. D.**

— Holmes ur! — szólt *Hilda* kegyelmes asszony és arca rózsás lett a méltatlankodástól — ez nagyon különös és nem szép öntől! Tudja jól, hogy én titokban akartam tartani önnél tett látogatásomat, nehogy az uram azt higgye, hogy beleavatkozom a dolgába . . . és ön most idejön, pedig ezzel elárulja, hogy üzleti összeköttetésben állunk . . .

— Legnagyobb sajnálatomra, asszonyom, nem cselekedhettem másképp. Megbízta, hogy az elvesztett levelet minden áron kerítsem meg. Azért is kérem önt, legyen oly kegyes és adja ide nekem a levelet.

A dáma felugrott, minden színe elhagyta arcát. Szeme szikrázott, ingadozni kezdett, úgy hogy azt hittem, rögtön elájul. Végre óriási erővel legyőzte magát és arcán csak a megbotránkozás tükröződött:

— Ön sértegetni mert engem, Holmes ur!

— Hagyja el, asszonyom, ez egészen hiábavaló . . . Adja elő szépen a levelet.

Hilda asszony a csengettyűhöz nyult?

— Majd a komornyik kivezeti önöket.

— Ne csengessen, kegyelmes asszony! . . .

Mert akkor kárba vész minden iparkodásom.

hogyan elhárítsam a botrányt. Adja elő a levelet és minden rendbe jön. Ha kezemre dolgozik, minden jó lesz. De ha ellenkezik, kénytelen leszek a kegyelmes asszonytól eltekinteni . . .

Hilda asszony ott állt méltóságtelesen, szépen, akár valami királyné; szemét erősen Holmesra szegezte, mintha a lelkében akarna olvasni. Félkezét a csemettyűn tartotta, de nem csemetgett:

— Ugy látom, rám akar ijeszteni . . . Nagyon férfias viselkedés, Holmes uram! Ide jön és így ráripakodik egy hölgyre! . . . Ön azt állítja, hogy tud valamit . . . Nos, mit tud?

— Foglaljon helyet, kegyelmes asszonyom, addig egy szót sem szólok . . . mert ha megtalál esni, ott megüti mágát. Így . . . köszönöm.

Öt percet adok önnek, Holmes ur.

— Egy percz is elég, kegyelmes asszonyom! . . . Tudom, hogy kegyelmesség volt Lucas Eduardó lakásán. Tudom, hogy átadta neki azt az okmányt. Értésültem tegnapi ötletes kis látogatásáról is: kegyelmesség visszavette az okmányt rejtekhelyről a szőnyeg alól.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Méhészeti előadások. Forgách Lajos méhészeti vándortanító Biharmegyében, valamint a nagyvárad-i latinszertartású egyházmegye területén több helyütt tart előadást. Október 17-én Békéscsabán, 18-án Nagyváradon, 20-án Debreczenben, 22-én Zilahon, 23-án Sarmaságon, végül 24-én pedig Érmihályfalván fog előadást tartani. Nagyváradon két előadás is lesz. Az egyik délelőtt a római katolikus, a másik pedig délután a görög katolikus tanítóképzőben.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, okt. 11.

Buza okt. — — — — —	15.94
Rozs okt.-re — — — — —	12.64
Tengeri április 1906. — — — — —	16.16
Zab ápr.-ra — — — — —	12.12
Repeze aug.-ra — — — — —	21.06

Értéktözsde.

Budapest, okt. 11.

Osztrák hitelrészvény — — — — —	669.25
Magyar hitelrészvény — — — — —	782.75
Leszámitoló bank — — — — —	474.—
Rimamurányi — — — — —	588.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — — —	675.—
Közuti vasut — — — — —	572.—
Városi villamos vasut — — — — —	314.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 okt. 11-én.

Magyar aranyjárdék 4% — — — — —	115.—
Magyar koronajárdék 4% — — — — —	96.20
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — — —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — — —	96.50
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — — —	97.50
Magyar nyereséjű sorsjegy-kölesön — — — — —	221.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — — —	166.—
Osztrák járadék papírban — — — — —	100.30
Osztrák járadék ezüstben — — — — —	101.20
Osztrák járadék aranyban — — — — —	119.50
Osztrák korona járadék — — — — —	100.56
1860. oszt. államsorsjegyek — — — — —	16.21
Osztrák-magyar bankrészvény — — — — —	16.65
Magyar hitelbank részvény — — — — —	788.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — — —	679.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — — —	682.25
20 frankos arany (Napolendor) — — — — —	19.11
Német birodalmi márka — — — — —	117.46
London vista — — — — —	240.25
Páris vista — — — — —	95.74
20 márkás arany — — — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

699—1905. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad vidéki kir. járásbíróságnak 1905 évi V. 385/1 sz. végzése folytán Dr. Demetrovits Elek ügyvéd által képviselt Boros Ignác nagyvárad-i cég felperes részére Markus István és neje szalárdi lakos alperesek ellen 230 kor. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 615 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad-vidéki kir. bíróság 1905 V. 385/6 számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán Szalárd községben leendő megtartása határidőül 1905 évi október hó 12-ik napján délután 3 órája kintűzetik, amikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttéknél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetmények a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon. 1905 évi szeptember hó 5 napján.

Bosnyák Gergely,

kir. bir. végrehajtó.

1337.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett
háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba
berendezések, valamint egyes butor-
darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-
berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Világhírű

előpataki gyógyviz

Számtalan elismerő nyilatkozat, a
kik ennek használata után a legjobb
egészségnek örvendenek! Különösen
ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hu-
rutjainál, gyomorgörcs, gyomor-
égésben** a tulságos nyálka és sav-
képződéssel járó emésztési zavarokban,
gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpan-
gásban, aranyérbben** s az ezzel járó
résztkör s kedélykór szokásos székre-
kedésénél.

3. **Máj- és lépdeganatokban**, az epe
kivezető csöveinek hurutos bántalmai-
nál, sárgaságban, epekövekben, a poz-
gerj és váltólázakból származott lépda-
goknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen ala-
puló hószám zavaroknál, a görvélykór
torpid alakjainál s különösen vérsze-
génységi állapotoknál,

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos
bántalmainál**, a kezdődő **húgykő** és **fő-
vény-lerakódás** eseteiben kitűnő **húgy-
savoldó**.

6. **A méh idült tömüléseinek, dagai-
nál, fehér folyás s rendetlen havad-
zásnál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyer-
mekeknél a szervezet ép és erős kifej-
lődését vas- és mészartalmánál fogva
meglepően elősegíti, egészséges embe-
reknek is üdítő italul szolgál, s külö-
nösen borral vegyítve a háztartásoknál
általános használatba van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére.

Egy literes üveg ára 26 fill.

Egy literes üveg ára 26 fill.

Maár és Szabó

fűszer-, cseméje- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

Kiadó lakás.

A Nagypiacz-téren, Mandel-féle házban
4 utcai szoba s a hozzá tartozó mel-
lékhelyiségekből álló emeleti lakás **1905.
november 1-re kiadó.**

Értekezhetni a »Polgári takarékpénz-
ránál» Kossuth-utca 4 szám. 12621

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névvel,
tisztaság ment káros alkatrészeketől.

Jótállás: 25.000koronát fizet Schicht György cég.
Aussigban bárkinek, aki bizonyítja, hogy
szappana a »Schicht« névvel, valamely káros keveréket
tartalmaz.

SCHICHT-szappan!

(„Szarvas“ vagy „kúlcis“ szappant)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot.

A ruhát kiméli és megóvja. 1227. b.

Mindennemű ruha és
mosási módszer részére
a legjobb és legolcsóbb

Hőfehér ruhát ad.
A színeket emeli, fénylővé
és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden
darab szappan »Schicht« névvel és a »Szarvas« vagy a
»kúlcis« védjeggyel legyen ellátva.

Az elmúlt
rendkívüli
száraz nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti Első Szőlőoltvány-telep

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 46. N.-küküllöm.

volt az egyedüli az egész országban, mely olt-
ványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió li-
ternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egye-
dül szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép
és minden tekintetben kifogástalan minőségű sző-
lőoltványokat szállít.

Képes árjegyzék számos elismerő levéllel
ingyen és bérmentve.

A „Nagyvárad Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házas és földbirtokokra 10—50 évi
időtartamra a legolcsóbb kamatláb
és a legelőnyösebb feltételek mellett
törlesztéses és jelzálogkölcsönöket nyújt,
amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-
lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles
telekkönyvi kivonat, kataszteri bir-
tokiv és esetleg községi becsű-bizo-
nyítvány mutatandó be. Drágább,
kamatozású kölcsönöket bélyeg és
illeték-mentesen convertál.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyaszt-
közönséget, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron
kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** homályos (matt), színes
fényképző-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron
kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyer-
gyánként 1/5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári
árlámpák árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ **villamosvilágítási** ←

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lámpák kezelését, hozzávaló
szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.